

עם זה. והן בחלק | ובחכמה אותו החלק הד' עוד בה עשירה.⁸⁸ ולכן הן חלקי הקדש מלאים סלת.⁸⁹ 125

ספר הנעלים. אשר עליו נכון העולם.⁹⁰ עליו פני האולם⁹¹ פנימה נכח בית המלך. והמלך יושב על כסא מלכותו בית המלכות⁹² למעלה על הכל תמצאהו בספר זה כי לו יאתה⁹³ המלכות והגדולה והתפארת והנצח וההוד.⁹⁴ ואמנם תחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים⁹⁵ ועצמם ותקפם ותנועתם נתנים לטוהר⁹⁶ במאמ' האדון ית'. ויש לנו לדבר בתחלה הדברים אשר קבלנו וקבלתנו ההגונה מפי קבלת החסידים אשריהם ואשרי יולדתם. 130

מצאנו בקבלת רבינו יעקב איש תבין אמרו בתחלה. נאם יעקב הקטן בר' חסדאי גאון ז"ל מתבין. רוח יי' אלהים עלי יען משח אותי לבשר ענוים שלחני לחבוש לנשברי לב⁹⁷ בהיותי עומד על משמר⁹⁸ על יתר הפלטה הנשאר⁹⁹ מן השמד ולגדור פרצותם בידיעת שמות הקדושים כפי אשר הסביר לי אבי זצ"ל. ויורני ויאמ' לי בני יתמוך דברי לבך¹⁰⁰ חזק ועשה¹⁰¹ כי ידעתי בני כי עשה תעשה ובכל אשר תפנה שם.¹⁰² עתה בני שמע בקולי¹⁰³ כבר למדתיך והודעתך ענין החכמות והעמדותך על סוד הסוד. ובהיותי בתפארת הכח והמזימה והתושיה עמדותי על עמדי¹⁰⁴ כגבור מלחמה. להיות למגן וצנה על עמי בהיות קמים עליהם אויבים. כי איככה אוכל וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי. ואיככה אוכל וראיתי באבדן מולדתי¹⁰⁵ ובהיותי בתוכם לא היה נגף בכל עדת ישראל. ואפי' נחש כרוך על עקבו לא ישיר.¹⁰⁶ ועתה עלי קפצה הזקנה והשיבה. ואני הדרכתך במעגלי יושר.¹⁰⁷ חזק ועשה¹⁰⁸ ואל תערוך ואל תחת. ¹⁰⁹ והלחם מלחמות יי' ¹¹⁰ והיה תמיד מערכה לקראת מערכה. ¹¹¹ ולמען הנס מפחדך לאמ' מן המערכה נסתי היום¹¹² ונסו לפניך כמפני חרב ורודף אין¹¹³ ועתה בני שמע בקולי לאשר אני מצוה אותך. ¹¹⁴ הנה כתבתי לך שלישים במועצות ודעת¹¹⁵ אשר בהם נברא העולם וכל צבאם ומעלה ותחת. ואנשי העליונה בלתם כמעט נטייו רגלם. ¹¹⁶ ואתה בחר לך מתלמידי הישרים אשר היו עומדים לפני כל הימים ¹¹⁷ וצויתם 145

- 88 על פי יש' 13. 89 למשל על פי במ' ז' 13.
90 ל, דף 11ב (לפני ההעתקה מגוף 'ספר הנעלים'): 'כתוב בספר הנעלים אשר עליו נכון העולם'.
91 על פי יח' מא 25. 92 על פי אס' ה' 1. 93 על פי יר' י' 7.
94 על פי דה"א כט 11. 95 שמ' כד 10. 96 שם.
97 על פי יש' סא 1. 98 על פי חב' ב' 1. 99 על פי שמ' י' 5.
100 על פי מש' ד' 4. 101 על פי עז' י' 4; דה"א כח 10. 102 על פי מל"א ב' 3.
103 על פי בר' כז 8. 104 על פי דנ' ח' 18. 105 אס' ח' 6.
106 על פי משנה, ברכות ה, ע"א. 107 מש' ד' 11. 108 על פי עז' י' 4; דה"א כח 10.
109 על פי יהו' א' 9. 110 שמ"א יח' 17. 111 שם יז' 21.
112 שם 16. 113 וי' כז 37. 114 על פי בר' כז 8.
115 על פי מש' כב 20. 116 על פי תה' עג 2.
117 על פי יר' לה 19.

ובכמה אותיות חלקי הד' עור בה עשייה. ולכן הן חלקי הקדש מלאים סלה.
 סתם הנעלים. אשר עליו נכון העולם. עליו פה האולם פנימה נח פתח חלקי. והחלק יושב על כסא
 מלכותו בית המלכות למעלה על הכל המצאיו בספר זה פ' ואתה המלכות והנזלה
 והקפאה והנזח וההוד. ואומץ חיה נענו במעשה לבית הספר וכעלם האומץ ועלםם והקפא והנזח
 נעלם לאור במאז הארון ית'. וישלח לבד בחלקה הדברים אשר קבלו וקבלו הנזח מפי קבלת
 חסידים אשה ואשה יולדתם.

מצאנו בקבלת רפין יעקב איש תבן אמרו בחלקה. נאם יעקב הקטן ב' חסדאי. נאן אל
 מנצח. רוח ה' אלהים עלי יען משח אותי לבש ענינים שלח (כבוד)
 לשבת לב בחיות עמוד על משמר על יד הפלטה הנשחרת מן השמר ולבדוד פקדון פקדון שמואל
 הקדושים כפי אשר הספד לי אפ' זל. ויורד. ויא' ל' כפי יתמוך דבר לבד חזק נעשה פ'
 ידעתי כפי עשה העשה וכל אשר פסח שם. ענה כפי שמוע בקול כפי למדתיך

והודעתך ענין החכמות והעמדותך על סוד הסוד. ובהיותך בתפארת הכח והמזיומה והתשיה—
 עמדתך על עמדה כבוד מלחמה. להיות למיט נכח על עמי להיות קאים עליהם אויבים. פ' איבנה
 אול ויאותי בנעה אשר ימלא ארעמי. ואיבנה אול ויאותי באבן מעלתי. ובהיותך בתפ' לך
 היה נפל סבל עמדי. זל. ואפ' נחש כדך על פקדו לא יסיר. וענה על קפדה הזקנה והשינה. ואם
 הדברתך במעלה יושב. חזק נעשה ואל תעצבן ואל תחת. והלחם מלחמות ה' והיה הידי מערכה—
 לקראת מערכה. ולמען הנח מחדך לא' מן המערכה נסח. היום נסח לבדך כפסח חפ וזול
 אין. ונעלה כפי שמוע בקול אשר את מקד אורד. הנח כרתי לך שלשים במעבדות
 אשר בהם נבדא העולם וכל צבאם ומעלה וחתר. ואנשי העליונה.

כלום פועל נא' ואל. ואחר כפי לך מהלכיה הישם אשר היו עומדים לפני כל הימים וצויהם—
 ואחר ליהם כפי דבר אפ' וס' ענב והם יעזרוך על המלכות. והנה עמך יסירן אפתי הוא וכו' פ'
 ידעתי להם פ' חכמת האלים בקרב וימלא נח עליהם. ואם לא תמצא ידך הנה ולקחת שתי תהים
 לחקים לפני ה' לעולה. ואפ' שאן שלשית אל אהל מועד ושמוע את הקול מדבר מעד אהל
 אשר על ארון העדות מלפני שני הכרובים ואזי כל אחד מהם קח שברו אתו ופעלו לפני

ואת הקטן אשר בקמטם התחזקת ואקום תחת חסדאי אפ'. ואשכ על כסא השם והלחית
 וענתי סבל עט ומענתי מרעיונ כפי האדם. ואם והילחם אשר נח לי יחיה
 לאומה ולמותרם פשרל שברו שני המיעים והאפקודוסים החוקים מתוית ה'. וכל אחד מהם
 עמד בפ' לפני ית' ויהלח. ופ' גלי וידע לפני פ' אין כוונת להשפח לעצמי ולא להפחז ולהרעיל
 פ' את בדרך השפלה ואת עמדי ומענתי משלח המלפס והנזלם פ' אי' סי' ית' לא ספדי. ואי' ספדי
 לא ס' ית' פ' כל המצאה לשלח המלפס והנזלם אויה לו ויהיו סר מעליו. ועל כן הענ בשפלי השפלי
 ובדרך המלכות פ' דע פ' אהיו בדרך הוא אינו שוכן לא עם דבר ושפל כוח לחיות רוח שפלים ולחיות
 לב נדאים. ולא עם מי שמצאה לשלח המלפס והנזלם ואלו שבע נדון ופעל אהפס ולמעלה
 הנזלים להפסא למעלה. ואין דענתי הפינתי לפני אפי ספדי ומצאה אל חזקתו ונענתי
 בהם ען כל פה ופיה למלכל ועליוס לרופה ואשה הזוכה בזה כחון וכאוי

ואמרת אליהם כה דבר אבי וכה ענני¹¹⁸ והם יעזרוך על המלכות. והנה עמך יצחקן' אביתור הוא ובנו כי ידעתי בהם כי חכמת האלהים בקרבם¹¹⁹ ויראתו נחה עליהם. ואם לא תמצא ידך די שה ולקחת שתי תורים¹²⁰ להקריב לפני יי' לעולה. ואתם צאו שלשתכם אל אהל מועד¹²¹ ושמועתם את הקול מדבר מתוך האהל אשר על ארון העדות מבין שני הכרובים¹²² ואזי כל אחד מכלם הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו.¹²³

ואני הקטן אשר בקטנים התחזקתי ואקום תחת חסדאי אבי. ואשב על כסא¹²⁴ העוני והדלות ועניתי בכבל¹²⁵ גופי ומנעתיהו מתענוגי בני האדם.¹²⁶ ואני והילדים אשר נתן לי יהוה לאותות ולמופתים בישראל¹²⁷ שברו שני המינים והאפיקורסים הרחוקים מתורת יי'. וכל אחד ממנו עמד בפרץ לפני¹²⁸ ית' ויתעלה. וגם גלוי וידוע לפני כי אין כוונתי להשתבח לעצמי ולא להתפאר ולהתגדל כי אני בתוך השפלות ולתת עצמי ונמנעתי משלחן המלכים והגדולים כי אי סייפא לא ספרא. ואי ספרא לא סייפא.¹²⁹ כי כל המתאווה לשלחן המלכים והגדולים אויה לו ויהוה סר מעליו.¹³⁰ ועל כן הנני בשפלי השפל' ובתוך הדלות בידעי כי אלהינו ברוך הוא אינו שוכן אלא עם דכא ושפל רוח להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים.¹³¹ ולא עם מי שמתאווה לשלחן המלכים והגדולים ואכל ושבע ודשן ופנה אל¹³² רהבים ולמעלות הגדולים להתנשא למעלה. ואני בענני הכינותי לבית אלהי¹³³ ספרים ומנחה אל חזקיהו¹³⁴ ונטעתי בהם עץ כל פרי¹³⁵ ופריים למאכל ועליהם לתרופה¹³⁶ ואשרי הזוכה בהם כהוגן וכראוי ויי' אלהיו עמו ותרועת מלך בו.¹³⁷

והנני זנב השועלים אשר קמתי אחריהם בהיותי חוקר ודורש לענין החכמות השכליות והתושיה הלכתי לתבץ ופשפשתי בבית גנזיו שהיו לרבינו יעקב מ"כ¹³⁸ ומצאתי בגנזות ספריו הקדמונים כל סודות הסתומים והחתומים וכל קדיש ועיר וכח פעולות עניני שמות המפורשים כי לולי שגנזו בספר הרפואות.¹³⁹ ומצאם אדם שהוא חוץ מהיכל המלך היה מחריב את העולם. ואם יהיה מצוי בתוכם האוכל על שולחן המלך¹⁴⁰ ויהי בקי בהם ישיג חכמה אשר לא השיג אדם מימות רבן הנביאים. ואנחנו לקחנו מהם הצוף והמן וקבלנו קבלתינו ואשרנו באותו הדרך ובאותו הענין וחברנו חבורים אחר פעמי מרכבותיו.¹⁴¹

118 על פי מל"א ב 39. 119 על פי מל"א ג 28. 120 על פי וי' יב 8.

121 במ' יב 4. 122 על פי במ' ז 89. 123 יש' מ 10; סב 11.

124 על פי מל"א ח 20. 125 על פי תה' קה 18. 126 על פי קה' ב 8.

127 על פי יש' ח 18. 128 תה' קו 23. 129 על פי בבלי, עבודה זרה יז ע"ב.

130 על פי שופ' טז 20. 131 על פי יש' נז 15. 132 על פי דב' לא 20.

133 דה"א כט 2. 134 על פי מל"ב כ 12. 135 קה' ב 5.

136 על פי יח' מז 12. 137 במ' כג 21. 138 מנוחתו כבוד.

139 כנאמר על חזקיהו בבבלי, ברכות י ע"ב.

140 על פי שמ"ב ט 13.

141 על פי שופ' ה 28.

ותברנו חבור ספר זה וקראנוהו ספר הנעלם כי כשמו כן הוא.¹⁴² ואמנם עשר מעלות לכסא¹⁴³
 בסוד החלקים אשר בו וי' אלהינו ירצנו ויורנו דרכיו ונלכה באורחותיו כי משם תצא תורה
 ודבר יי¹⁴⁴ והנה שכרו אתו ופעולתו לפניו.¹⁴⁵

142 על פי שמ"א כה 25.

143 על פי מל"א י 19; דה"ב ט 18; ושם: 'שש מעלות'.

144 על פי יש' ב 3; מי' ד 2.

145 יש' מ 10; סב 11.

[פתיחה]

סוד דרכי האותיות והנקודות <וכח השמות> וסוד הפעולות ותכונתם ותבניתם

‘סוד יהוד ליראיו ובריתו להודיעם’ (תה’ כה יד)

כבר קבלנו מרבתינו הגאונים העומדים על משמר גודרי הפרץ על חלקי השמות המפורשים לעמוד בפרצות נגד אחיהם והם גלו הסודות¹⁹⁶ התכונות ליראי יהוה ולחושבי שמו.¹⁹⁷ ולכן אנחנו הוצרכנו לעמוד בסודותם ולבא עד תכונותם ולעניין¹⁹⁸ דעת רבותינו העומדים על הנכון ולמען לא נכשל באורחותיו ית’. וגם *אדונכם¹⁹⁹ מוריני רבינו יצחק הפרוש מ²⁰⁰ בראותו עניין קבלתינו הנכון אצלינו כדין וכשורה בשעת פטירת עולמו הוצרך לגלות אלינו עניין קבלתו וסודותיו הנכונות אצלו. וראינו והנה הדעת *אחד²⁰¹ ושפה אחת לכולנו – התייעטו²⁰² כל בעלי האמונה להתקבץ ביחד ולגלות כל סתרי המחקרות לאותם העומדים בפרצות וסדרי²⁰³ החכמות הפנימיות כבודות בנות מלך פנימה.²⁰⁴ ולמען יתכן סדר העגלה ויסוד כל פעולה הוצרכנו להיות ולהתקבץ כמין סנהדרי גדולה עם אדונינו מוריני עטרת ראשינו ותפארתנו רבינו²⁰⁵ אברהם ב²⁰⁶ דוד יאע. למען <תהיה> יראת יהוה אלקינו עלינו ולא נענש מפניו.

והנה ראינו לגלות הסודות האלו לאותם העומדים על מצפה האוכלים על שלחן המלך ולא לרוב החכמים אשר הם בדור הרע הזה. כי בקשנו ולא מצאנו ואיש אין בארץ לבא²⁰⁷ עמנו זולתי עין החכמה השכלית רבינו יעקב²⁰⁸ בהר משלם מדמשק וגם ר’ שלמה הכהן בן < >²⁰⁹ הכהן²¹⁰ וגם ר’ יעקב הספרדי וכמו כן לרבתינו נזרי הקדש אשר רוח השם

196 פ סודות.

197 מלא’ ג 16.

198 אולי צ”ל: ולעניין.

199 פ אדונינו.

200 מנוחתו כבוד עולמים [?]; והשוו: כ”י ניו יורק, בית המדרש לרבנים 2367, דף 169א: תמ”ך (=תהא מנוחתו כבוד).

201 פ אחת.

202 =התייעצו; ע”פ דנ’ ו ח: ‘אתיעצו’.

203 אולי צ”ל: וסתרי.

204 ע”פ תה’ מה יד.

205 פ רבנו [!].

206 יי’ אלהיו עמו [?]; פ נמ”ע.

207 ע”פ בר’ יט לא.

208 פ יצחק [!].

209 גם סופר פ הותיר כאן רווח. ע”פ ההעתקה המשנית של ההקדמה בכ”י ניו יורק, ספרייה ציבורית Heb. 191 [לפנים כ”י אוסף ששון 919], עמ’ 106 ובכ”י ניו יורק, ספריית בית המדרש לרבנים 1777 (לפנים כ”י אוסף אנלאו 699), דף 7א שם האב הוא יצחק.

210 בכתבי יד של הגרסה ‘סוד דרכי השמות’ – השם הוא: ר’ עזרא הכהן בר’ שלמה הכהן מאשכנז (כ”י סנקט פטרבורג D 21, דף 27ב), הנמסר גם הוא בשינויים ובשיבושים.

בקרבם רבני ספרד כי המה הגבורים אשר מעולם אנשי השם.²¹¹ ויהוד ירצנו ויורנו דרכיו הישרים למען לא *נשכל.²¹²

לא אליכם כל עובדי דרך²¹³ עניין החכמה הנוראה | 183 ב | הזאת 'כי ליושבים לפני יהוה יהיה סתרה' (יש' כג יח) ולא לכל היושבים כי 'סתרה ואתננה קדש ליהוד' (שם) צבאות. והנה ידענו כי לא ניתנת החכמה הנוראה הזאת לאותם העובדים בעמק הבכא²¹⁴ כי אותם אשר אנחנו עמהם תוך מצפה כולם יגעו וילאו עד אשר מצאו. ואמנם כי יש שמות אשר צריכים קדושה וטהרה להוציא פעולתם. וגם יש שמות אשר אינם צריכים קדושה וביד כל אדם יעלה אם ילביש עצמו באלו המלבושים. 'גם ושתי המלכה עשתה משתה נשים' (אס' א ט). ותעשה שליחות כל פועל ומלאכות. 'בית המלכות' (שם). לכן הוצרכנו 'לשלוח יד במרדכי לבדו' (שם ג ו). 'איש אשר המלך חפץ ביקרו' (שם ו ז).

והנה הוצרכנו לפתוח שערי האותיות והנקודות לבא עד מקום אנשי המשמרה ולדעת תחנותם ומקום מושבותם ועניין כח פעולתם בסוד שבע המעלות. ולפתוח שיר המעלות כעין החכמה הנוראה *המעלה²¹⁵ כל סתום. ואת שבע המעלות²¹⁶ הראויות לתת לה מבית המלך²¹⁷ ברשיון השם וברשיון אדונו הראש יאע²¹⁸ למען אשר נבא <עד מקום> היכל המלך 'הערפל אשר שם האלקים' (שם' כ יז) בסוד ענייני השמות המפורשים כל אחד ואחד על מתכונתו ועל תכונתו.

[הקדמה]

אמר אברהם ב' דוד יאע²¹⁹ תחלת דברי מאמרינו ואמרי פינו להודות ולהלל ולפאר ולרומם ולגדל ולקלס למי אשר העולם שלו והכינו בכח פעולתו וזהרו והאציל מכבודו האור הגדול להניע בטוב השפעתו בו. וגם משמו הקדוש נתן בו החותמת והפתילים למשול ולמשוך בעבותות האהבה והכינו תחלת כל הנמצאים ברשותו ית' כי אמנם *שמוזן²²⁰ ללא ב'ה בטוב זהרו וקדושתו. 'מי לא יראך מלך הגוים' (יר' י ז) ומלך כל הנמצאים. 'כי לך יאתה' (שם) הכבוד וההוד. כי 'כל חכמי הגוים' (שם) והעולם והנמצאים כאין ואפס נחשבו לך. 'הלא השמים ושמי השמים לא | 184 | יכלכלוך' (מל"א ח כז) ו'המה יאבדו ואתה תעמוד' (תה' קב כז). כי 'כולם כבגד יבלו כלבוש תחליפם ויחלופו' (שם). 'ואתה הוא ושנותיך לא יתמו' (שם 28) כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם כלם משבחים ומודים בפייהם ואומרים שאין כמוך. כי גם הנפשות השכליות ישיגוך כפי שכלם ולא כפי כוחך. וגם הצורות הנקיות כולם *דוחקים²²¹ מסוד תכונתך ולבא בעמק תבונתך. 'אך

211 ע"פ בר' ו ד.

212 פ נכשל; וכך צ"ל.

213 ע"פ איכה א יב.

214 ע"פ תה' פ ד ז.

215 פ המגלה.

216 פ הנערות (כלשון הפסוק ולא כלשון המליצה).

217 ע"פ אס' ב ט.

218 יי' אלהיו עמו [?].

219 יי' אלהיו עמו [?].

220 פ מזון; וכך צ"ל.

221 צ"ל: רחוקים; פ רחוקות.

שוכני בתי חמר אשר בעפר יסודם' (איוב ד יט) 'ודבר אין להם עם אדם' (שופ' יח ז) אשר בראת בתחלה ושמחו בגן עדניך להורות לו סדרי²²² החכמה והתושיה. והוריתה לו סדרי²²³ הרזים והמשלתו בכל מעשה ידיך²²⁴ הנמצאים למטה מגלגלי הנהוגים.²²⁵

ועתה יהיה אלקינו גלוי וידוע אצלינו כי עונותינו גרמו שלא להשיג רזי הנסתרים מעולם זה השח והשפל אשר בעפר יסודו²²⁶ כל שכן רזי הנסתרים מאנשי העליה העומדים לפניך. כי בהגלות עם יי אבדה חכמת חכמינו ובינת נבונינו נסתרה.²²⁷ אבל זאת נחמתינו בגלותינו כי יהיה אלקינו העמיד לעבדיו ההגונים ברזי סודותיו אשר לא גלה למלאכיו 'כי לא יעשה יהוד אלקים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים' (עמ' ג ז).

ולכן אני מתפלל ומתחנן לפניו ית' וית' לשים אלינו לב להורינו בדרכיו וללכת באורחותיו²²⁸ 'כי ממנו תוצאות חיים' (מש' ד כג). עם אשר אני סומך על דעתי נסמכתי על רחמי העוזר לאותם הבוטחים אליו. וגם דעת חבירי כאשר נתחברתי 'כולם קדושים ובתוכם יהוד' (במ' טז ג) ולמען אשר יהיו בנינו וזרעינו ההגונים מלומדים לבא בהיכל המלך למען תהיה תורת יהוד בקרבם.²²⁹ ולכן התעוררנו לפרש סודות השמות המפורשים וכח פעולתם 'ליראי יהוד ולחושבי שמר' (מלא' ג 16).

ויהיה אלקינו ירצנו ויורנו מדרכיו²³⁰ הישרים.²³¹

שקל הקודש לרמד"ל

ומתוך קצת המציאות
תוכל הנפש השכלית
להשיג אמת מציאותו
הנאמנה אפס קצתו תראה
וכלו לא תראה כי
העליונים והתחתונים לא
יוכלו להשיג סוד חקירתו
ונלאו שאתו, ואם העליונים
אשר אחורי הפרגוד
עומדים לא ישיגוהו ולא
ידעו מהו ומחקירתו נגרע
חכמתם והודם אף שכני
בתי חומר אשר בעפר
יסודם, אבל כפי סוד
הצורה אשר באדם יוכל
להשיג ולחקור ולדעת כי
משם והלאה הקול קורא
בני איש עד מה כבודי
תלאו לחקור ברעיוניכם

222 אולי צ"ל: סתרי.

223 אולי צ"ל: סתרי.

224 ע"פ תה' ח ז.

225 פ הנגוהים.

226 ע"פ איוב ד יט.

227 ע"פ יש' כט יד.

228 ע"פ יש' ב ג.

229 ע"פ שמ' יג ט.

230 ע"פ יש' ב ג; מי' ד ב.

231 כאן העיר הסופר: 'בדף האחר נבאר שער חלקי האותיות'.